Цæйут, æфсымæртау, раттæм нæ къухтæ
Абон кæрæдзимæ, Иры лæппутæ!..

Цæгат Ирыстоны республикон адæмон газет
Республиканская народная газета Северной Осетии

РÆСТДЗИНАД

№162 (26614)

Газет цæуын райдыдта 1923 азы 14 мартъийы – газета издается с 14 марта 1923 года

2026 азы 5 сентябрь – рухæны мæйы 5 бон, сабат

Аргъ 10 сомы

www.rastdzinad.ru
vk.com/club217633221
https://max.ru/id1504031916_gos

КÆСУТ НОМЫРЫ:

2 "ИУГОНД УÆРÆСЕ" *Мæскуыйы ахадгæ æххуыс*

3 РОХÆН ÆВГЪАУ *Йæ ном цæргæйæ баззайдзæн*

4 СПОРТИВОН ФИДИУÆГ *Хъæбысхæст*

Айзæлд фыццаг дзæнгæрæг

Ныфсджын къахдзæфтæй цæут размæ!

Знон нæ республикæйы скъолаты райдыдта ног ахуыры аз. Æппæт скъоладзаутимæ ныр æрвылрайсом цингæнгæйæ уайдзысты Фыййаджыбылы астæуккаг скъолайы 95 ахуырдзауы дæр.

Уыдонæй 11 чызджы æмæ лæппуйы сты фыццагкъласонтæ. Республикæйы Сæргълæууæджы номæй се ʻппæтæн дæр раттой лæвæрттæ. Ивгъуыд аз скъола æрцыд бындурон цалцæггонд, ис дзы алы уавæртæ ахуырæн æмæ хъомыладон куыстæн, йæ райдзаст кълæстæ æмæ тыргътæ æнхъæлмæ кастысты сывæллæттæм. Бæрæгбонмæ скъолайы кæрт саив кодтой. Райсом раджы хъæубæсты уынгтæ сфидыдтой хæрзарæзт сабиты хъæлдзæг уынæрæй. Сæ циныл бацин кæнынмæ æрбацыдысты уазджытæ – Æрыдоны муниципалон районы администрацийы минæвар **Плиты Таймураз**, сывæллæтты спортивон скъолайы директоры хæстæ æххæстгæнæг **Плиты Азæмæт**, хъæуы цæрджытæ.

– Айсут мæ зæрдиаг арфæ нæ сабитæ, ныййарджытæ, ахуыргæнджытæ æмæ уазджытæ. Нæ сывæллæттæ амондджын бон æрбакъахдзæф кæнæнт скъоламæ. Зонындзинæдтæм тырнгæйæ нæ кæстæртæн бирæ бантысæд!, – загъта скъолайы директоры хæстæ рæстæгмæ æххæстгæнæг **Гаппуаты Иринæ.**

Хъæубæсты буц хистæр, педагогон фæллойы ветеран **Хъулаты Ирбег** зæрдæбын арфæ ракодта æрыгон фæлтæрæн. – Уæ дуне сабыр уæд, ахуыры бæрзæндтæм схизут, зæрдæрухс уæ куыд уой уæ ахуыргæнджытæ æмæ уæ ныййарджытæ!

Бæрæгбоны сæйрагдæр архайджытæ уыдысты фыццагкъласонтæ. Сабитæ бацæттæ кодтой æмæ аив бакастысты æмдзæвгæтæ æмæ акодтой хъæлдзæг зарæг.

Фыццаг дзæнгæрæг ныццагътой иуæндæсæмкъласон **Гутнаты Игорь** æмæ фыццагкъласон **Гайты Агуындæ** æмæ скъоладзаутæн райдыдта ног ахуыры аз.

Ирыстоны æппæт сабитæн дæр сæ фидæн рæсугъд æмæ бæллиццаг уæд!

ФÆРНИАТЫ Мæдинæ

Зонындзинæдты дунемæ

Райдыдта ахуыры аз. Фыццагкъласонтæн зонындзинæдты дунемæ балцы рæстæг, 11-æм къласмæ чи бахызт, уыдонмæ та разæй æнхъæлмæ кæсы сæ дарддæры дæсныйад равзарыны сæрд.

Дзæуджыхъæуы, Мæрзойты Станиславы номыл 50-æм астæуккаг скъолайы къæсæрæй ацы аз фыццаг хатт ахуырмæ бахызт 36 сывæллоны. Директоры хæдивæг **Бибылты Людмилæ** куыд радзырдта, афтæмæй сæм ацы аз фыццæгæм къласы иунæг йеддæмæ нæй:

– Райдайæн къæсты ахуыргæнæгæй нæм бирæ азты дæргъы кусы **Кучиты Фатимæ Агуыбейы чызг**. Алы ныййарæг дæр фæбæллы Фатимæмæ раттын йæ сабийы, æмæ ныр се ʻппæт мадæлтæн дæр сæ бæллиц сæххæст. Сывæллæттæ нæм фыццаг къласмæ æрбацыдысты нæ республикæйы алы рæттæй. Ам цæрынц сæ нанатæ æмæ бабатæ æмæ сæ райдайæны скъолайæ хæдзармæ хондзысты, цалынмæ сæ ныййарджытæ сæ куыстыты сты, уæдмæ се ʻвджид уыдзысты. Æрæджы скъола бындурон цалцæг скодтой, ивд æрцыдысты æппæт коммуникацитæ, бæстыхайы æддаг бакаст æмæ сæр. Къæстæ сты райдзаст æмæ æппæт хъæугæ æрмæгæй ифтонггонд, – загъта Бибылты Людмилæ.

Кадджын линейкæйы архайдтой æрмæст рауагъдон къæстæ æмæ фыццагкъласонтæ, ахуыргæнджытæ æмæ ныййарджытæ. Уымæй уæлдай ма сæм зæрдæбын арфæтимæ æрбацыд РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы Администрацийæ **Мария Соболь**. Уый сывæллæттæм афтид къухæй не ʻрбацыд, æрбаласта сын нæ республикæйы Сæргълæууæг Сергей Меняйлойы æрвылазон къæнцыларон лæвæрттæ. Линейкæйы скъоладзаутæ аив бакастысты æмдзæвгæтæ, стæй сæ фыццаг дзæнгæрæг кълæстæм ахуыдта.

САУТÆТЫ Тамилæ

Ноггонд скъола – сабитæн

Дур-Дуры хъæуы ног ахуыры азы агъоммæ стыр куыст бакодтой 2-æм астæуккаг скъола бындуронæй рацаразыныл. Уæ цæстытыл ауайæд, сабитæ куыд цин кодтой се скъолайы уындæй.

Уæдæ сæ цин540 бацин кæнынмæ ахуыры фыццаг бон æрцыд РЦИ-Аланийы Сæргълæууæг Сергей Меняйло, уый сын зæрдиаг арфæтæ ракодта, загъта, цæмæй ног ахуыры азы райгонд æмæ æнтыстджын уой. Скъолайы ноггонд æрцыдысты кабинеттæ, хæрæндон, фæзынд дзы ныркккон спортивон зал, спортæй архайыны фæз. Сабитæн сæ бон уыдзæн гуманитарон æмæ агротехникон зонындзинæдтæ исын, ис дзы Æнæнхъæлæджы уавæрты министрады кадетон кълас дæр.

Æрбацæуæг ныййарджытæ, ахуыргæнджытæ уыдтой, сывæллæттæ куыд лæмбынæг кæсынц скъолайы фæзынæг ногдзинæдтæм, кæрæдзийæн сæ куыд амонынц, уыдæттæ. Бæрæг уыд, алцыдæр уыдоны аккаг конд кæй æрцыд, уый. Сергей Меняйло куыд фæбæрæг кодта, афтæмæй хъуамæ алы сывæллон дæр æнкъара, ахуырæн ын æппæт фадæттæ кæй ис, æппæт уавæртæ. Уæд сæ бон уыдзæн сæ арæхстдзинад, сæ гæнæнтæ равдисын, сæ размæ æвæрд нысантæм тырнын.

Нæ уацхæссæг

Фыццагкъласонтæ, æнтыстджын ут!

Республикæйы хъæуты æмæ горæтты скъолаты знон кадджын уавæры айзæлдысты фыццаг дзæнгæрджытæ. Райдыдта ног ахуыры аз, Дзæуджыхъæуы, А. Луначарскийы номыл, 5-æм гимназы уазджытæ уыдысты горæты мэр Милдзыхты Вячеслав, æнæниздзинад хъахъхъæнынады министр Митциты Астан æмæ Парламенты депутат Фадзайты Арсен.

Милдзыхы-фырт ахуыргæнджытæн сæ æвæллайгæ фыдæбоны тыххæй бузныг загъта, фыццагкъласонтæ æмæ рауагъдонтæн та – æнтыстджын уæвын. «Скъола уын дыккаг хæдзар суæд, зонындзинæдтæ та – балцы хуызæн уæнт. Мæ зæрдæ уын зæгъы æнæниздзинад, хæрзтæ, иттæг хорз бæрæггæнæнтæ»,-радзырдта горæты разамонæг.

Фыццагкъласонтæн РЦИ-Аланийы Сæргълæууæг Сергей Меняйлойы номæй балæвар кодтой ахуырæн хъæугæ къæнцыларон дзаума. Ацы ахуыры аз Дзæуджыхъæуы скъолаты партæты уæлхъус æрбаддзысты 3404 фыццагкъласоны.

Дзæуджыхъæуы бынæттон хиуынаффæйады администрацийы пресс-службæ

Боныхъæд	Gismeteo-йы бæрæггæнæнтæм гæсгæ, **5 сентябры** нæ уардзæн. Уæлдæфы температурæ – **17-22 градусы хъарм.**	Боны дæргъ — 13,00	Хурыскаст — 05,29 Хурныгуылд — 18,30	Валютæйы аргъ	Доллар — 86,89 Евро — 100,06	12 +

«Иугонд Уæрæсе»

Мæскуыйы ахадгæ æххуыс

Парти «Иугонд Уæрæсе» алывæрсыг æххуыс кæны, зонындзинæдтæ бæрзонддæр кæныны программæтыл чи кусдзæн, уыцы хъæппæристæн.

– Æрвылаз Уæрæсейы алы рæттæй 1,5 мин дохтыры стажировкæ фæкæнынц Мæскуыйы медицинон æмæ наукон центрты, – загъта партийы Уæлдæр советы бюройы уæнг, Мæскуыйы мэр **Сергей Собянин.**

«Ахуыртæ фæцæуынц роботы хирургийæ, УЗИ, сывæллæтты дерматологи, трансфузиологи æмæ æндæр хуызтæй. Мæскуыйы Æнæниздзинад хъахъхъæнынады департаменты кадрты центр абоны онг суазæг кодта специалистты Уæрæсейы 30 регионæй. Уыдоны 'хсæн сты регионалон центрты разамонджытæ.

Алы регионы дæр уавæр хицæн кæны, уымæ гæсгæ сын бацæттæ кодтой зонындзинæдтæ бæрзонддæр кæнынæн хицæн программæтæ. Цæгат Ирыстон дæр архайы мæскуыйаг ахуырадон мадзæлтты, конференциты æмæ дискусситы. Сæрмагонд цифрæйы платформæ «Московская медицина. Мероприятия»-йы æххуысæй зындгонд дохтырты фæлтæрддзинад хæццæ кæны Уæрæсейы 550 цæрæн бынатмæ. Уымæй уæлдай, Мæскуы, 2025 азæй æххуыс кæны йæхи инновацион практикæтæй регионты æнæниздзинад хъахъхъæныны къабазæн.

Клиникон фæлтæрддзинад хуыздæр кæнынæн, Æнæниздзинад хъахъхъæнынады департамент алы аз дæр бацæттæ кæны 30-æй фылдæр методикон амынддзинæдтæ. Регионты æппæт курдиæттæм каст æрцæуы, цæмæй сæ архайд ноджы ахадгæдæр уа», – фæбæрæг кодта Сергей Собянин.

«Никæмæй у сусæггаг, Мæскуы æмæ иннæ стыр горæтты медицинон технологитæ, регионтимæ абаргæйæ, стыр санчъехтæй кæй цæуынц размæ.

– Æргом куы зæгъон, уæд уыдис ахæм рæстæг, уавæрмæ æппындæр цæстдард куы нæ уыдис нæ паддзахады, нæ дохтырты æхсæнадæй. Фæлæ фæстаг азты «Иугонд Уæрæсе»-йы æххуысæй фæзындысты æмæ кусынц программæтæ «Хъæууон дохтыр» æмæ «Хъæууон фелсыр», стæй, æнæниздзинад хъахъхъæныны æххуыс чи у, ахæм хъæппæристæ. Ацы ран стыр ахадындзинад ис Мæскуыйы Æнæниздзинад хъахъхъæнынады департаменты кусджытæ цæттæгæнæн центрæн. Ахуыр дзы кæнынц Уæрæсейы алы регионтæй, уыимæ, нæ республикæйы специалисттæ дæр», – фæбæрæг кодта республикæйы Парламенты депутат, проект «Иугонд Уæрæсейы сылгоймæгты змæлд»-ы координатор **Дзгойты Иринæ**.

САНАТЫ Альбинæ

Барад

Тæрхон паддзахадон гадзрахаты тыххæй

РЦИ-Аланийы Сæйраг тæрхондон тæрхон рахаста РЦИ-Аланийы Мæздæджы районы цæрæг, 1975 азы гуырд, Алим Ибрагимовæн. Ахходжын æй кæнынц паддзахадыл гадзрахатæй рацæуынæй.

Оперативон-агурæн мадзæлтты фæрцы бæрæггонд æрцыд, А.Ибрагимов мессенджеры фæрцы Украинæйы сæрмагонд минæвармæ кæй фæхæццæ кодта уæрæсейаг æфсæддон объекты хабæрттæ æмæ украинаг æнæтæхæг аппараты фæстиуджытæ уыцы объектыл.

Уæрæсейы Æдасдзинады федералон службæйы РЦИ-Аланийы управленийы слестгæнæг дæлхайад сбæрæг кодта УФ-йы УК-йы 275-æм статьямæ хауæг фыдракæнд «Паддзахадыл гадзрахатæй цæуын».

Тæрхондон А.Ибрагимовæн стæрхон кодта карз уавæрты 14 азы ахæстоны фæбадын, стæй йæ сæрибарыл 2 азы арæнæвæрд æмæ ивар 200 000 сомы.

Тæрхондоны тæрхон бацыд йæ тыхы.

Уæрæсейы Æдасдзинады федералон службæйы РЦИ-Аланийы управленийы пресс-службæ

Удварн

Аргъуантæн – уазнывтæ

Курдиатджын уазнывгæнæг АЙЛАРТЫ Олланæ цæгатирыстойнаг аргъуантæн бæцæттæ кодта фæндзай уазнывы бæрц. Нывгæнæгæй канд дæсныдзинад нæ, фæлæ ма уды рæсугъд æнкъарæнтæ дæр чи домы, ахæм уæлмонц фæллойыл нымайы Олланæ уазнывгæнæджы дæсныйад. Дзæуджыхъæуккаг æмæ Алайнаг епархийы уазнывгæнæн студийæн разамынддæттæг сылгоймаг дзуæртты нывтæ кæны рагон фæткмæ гæсгæ.

Олланæ уазнывгæнæджы дæсныйад уайтагъд нæ равзæрста. Скъола каст фæуыны фæстæ чызг ахуыр кодта Дзæуджыхъæуы аивæдты лицейы. Ахуырадæй уæгъд рæстæг студенткæ каст нывкæнынады историйыл фыст чингуытæ. Чызджы зæрдæмæ уæлдай тынгдæр цыдысты зындгонд уазнывгæнджыты конд уацмыстæ.

Фæстæдæр Олланæ ахуыр кæнынмæ бацыд Цæгат Ирыстоны паддзахадон университеты аивæдты факультетмæ æмæ ам чызг йе 'ргом фылдæр здахын райдыдта уазнывкæнынады дæсныйадмæ. Чызг-иу рæстæгæйрæстæгмæ бацыд кувæндонмæ ракуывдтыты архайынмæ, иуцасдæр рæстæджы фæстæ та Олланæ ссис Мæскуыйы удварнон академийы уазнывгæнæн скъолайы ахуырдзау. Уазнывгæнæджы хæс у нывкæнынады дæсныйады рагон домæнтæ бæстон æххæст кæнын. Нывтæн ахорæнтæ дæр Олланæ аразы æрдзон æрмæджытæй. Айчы бур нымад у ахорæны бындурыл, ахорæнты алыхуызон хуызтæ та конд æрцæуынц минералон бафтауинæгты руаджы.

– Уазнывтæ кæнгæйæ, арæх фæпайда кæнын æрдæгрухсдзыд ахорæнтæй. Ацы ахорæнтæ сæ хуыз дæргъвæтин рæстæг кæй бахъахъхъæнынц, уый нымад у сæ сæйраг хорздзинадыл. Уазнывтæ кæнгæйæ, фæпайда кæнын сусхъæд фæйнæджытæй. Ацы фæйнæджытæн сæ хæрзхъæддзинад цæмæй ма фесæфа, уый тыххæй чъылдымæрдыгæй фидаргонд сты тулдзы хæйттæй. Фæйнæджы уæлцъармæ бафтауынц мелæй конд буаргъæд, – загъта Уæрæсейы Нывгæнджыты цæдисы уæнг, уазнывгæнæг Айларты Олланæ.

Æрмдæсны сылгоймаг йæ зонындзинæдтæй хай кæны уазнывгæнæджы дæсныйад равзарæг адæймæгтæн. Ныр цыппар азы дæргъы Олланæ кусы Дзæуджыхъæуккаг æмæ Алайнаг епархийы студийы ахуыргæнæгæй. Фæстæдæр Мæскуыйы удварны академийы уазнывкæнынады факультеты чи ахуыр кæндзæн, амынд студи цæттæ кæны фидæны ахæм студентты. Цыппар азмæ сылгоймаджы раздæры ахуырдзаутæй æртæ адæймаджы систы академийы студенттæ. Ацы аз студи ахуырадмæ райста фараст адæймаджы.

Олланæ кæй скодта, уыцы уазнывтæ æвæрд сты канд нæ республикæйы сæйраг горæты аргъуанты нæ, фæлæ ма Дигорайы, Бирæгъзæнг æмæ Беслæны аргъуанты дæр. Ныртæккæ æрмдæсны кæй цæттæ кæны, уыцы дыууæ уазнывы æвæрд æрцæудзысты Сыгъдæг Нинæйы аргъуаны.

Вадим ГАНЖА

Ахуырад

Ирон æвзагæн кæнынц удуæлдай лæггад

(ЦИПУ-йы филологон факультеты рауагъды юбилей)

«Сымах хуызæн хæрзхъæд рауагъд нæм нырма нæ уыд, зæгъгæ, иу нын арæх дзырдтой нæ ахуыргæнджытæ. Ахуыр та нæ кодтой, ирон æвзаг æмæ литературæйы цæджындзтыл кæй нымадтам, абон дæр кæй зонадон-иртасæн куыстытыл ахуыр кæнынц уæлдæр скъолаты студенттæ æмæ скъоладзаутæ, уыдон», – загъта МЫСЫКАТЫ Белæ, 50 азы размæ Цæгат Ирыстоны Хетæгкаты Къостайы номыл университеты ирон æмæ уырыссаг филологийы факультеты рауагъдон.

Æмæ куыд нæ, фæлтæрдджын хъомылгæнджытæ сын амыдтой зонындзинæдтæ, царды æууæлтæ, ирондзинад æмæ адæймаджы фарн цы хъуыддæгтыл æнцайы, уый сын æнæвгъау уагътой сæ дадзинты. Абон дæр ма хорзæй æрхъуыды кæнынц дзæнæты бадинаг Багаты Никъалайы, Калоты Георгийы, Гуыриаты Тамерланы, Джыккайты Шамилы, стæй – Тахъазты Харумы. Алчи дæр сæ йæ архайдæй арф фæд ныуагъта æмæ уадзы ирон æвзаг иртасынады, ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуыргæнджытæ æмæ наукон кусджыты ног фæлтæр цæттæ кæныны хъуыддаджы. Студентты цæттæ кодтой фидæны зонадон куыст кæнынмæ, наукон архайд бæрзонд æмвæзадыл æвæрд уыд факультеты. Уыдон дæр сæрæнæй архайдтой студентты æрвылазон конференциты, факультеты куысты æмæ, æмткæй райсгæйæ, æхсæнадон царды.

Уыцы рæстæг, зæгъынц, æндæр уыд, арæх æй æрымысынц, 50 азы размæ факультет чи фæцис каст, уыдон. Разæнгардæй ацыдысты скъолатæм кусынмæ. Сæ иутæ нывондæн æрхастой сæхи ирон литературæйы рæзтæн, чидæртæ та – æвзагæн. Хъазуатонæй цыдысты филологон факультетмæ, уыцы рæстæджы скъола каст чи фæцис, уыцы чызджытæ æмæ лæппутæ. Æвзаджы уавæр абоны хуызæн нæ уыд. Уымæн афтæ зæрдæргъæвд рахастой йæ рауагъдонтæ. **Цæллагты Зарифæ** у педагогон наукæты доктор, профессор, кусы Уæрæсейы Зонæдты академийы, ныффыста 350 наукон куыстæй фылдæр. **Мамиаты Изетæ** – кусы ЦИ НИИ-ы, у филологон наукæты кандидат, ис æм 150 наукон куыстæй фылдæр, архайы ахуырадон программæтæ аразыны хъуыддаджы. **Мысыкаты Белæ** йæхи снывонд кодта педагогикæ æмæ методикæйæн, у педагогон наукæты кандидат. Йæ зонадон-иртасæн куыст баст уыд, национ скъолаты ирон æвзагæй куыд пайда кæнæн ис уырыссаг æвзаджы урокты, æмæ иннæрдæм, у «Аланты Ныхас»-ы сылгоймæгты комитеты уæнг. **Æхполæтты Аллæ** у милицæйы булкъон, бирæ азты разамынд лæвæрдта республикæйы Мидхъуыддæгты министрады пресс-службæйæн, ныр та кусы нæ республикæйы Хицауады Сæрдары æххуысгæнæгæй. Журналистикæйы фæндагыл ацыд **Хацырты Ленæ**, дзæвгар рæстæг кусы республикæйы Журналистты цæдисы нымæрдарæй. **Бабочиты Руслан** – республикæйы адæмон поэт, литературæ-иртасæг, публицист, Уæрæсейы Фысджыты цæдисы уæнг, нæ республикæйы культурæйы сгуыхт кусæг. **Хæныкъаты Ростислав** – поэт, тæлмацгæнæг æмæ журналист, Уæрæсейы Фысджыты цæдисы уæнг. Сæ арфæйаг куысты тыххæй **Цогойты Тамарæйæн** лæвæрд æрцыд Цæгат Ирыстоны ахуырады сгуыхт кусæджы ном, **Дзабайты Аллæ** – нæ республикæйы ахуырады, стæй Уæрæсейы иумæйаг ахуырады кадджын кусæджы ном. Уыцы ном хæссынц **Кучиты Илитæ** æмæ **Цуциты Ритæ** дæр.

Канд ахуырады къабазы нæ басгуыхтысты 1976 азы рауагъдонтæ, Цæгат Ирыстоны культурæйы сгуыхт кусджыты нæмттæ лæвæрд æрцыдысты **Мурасты-Дзугаты Риммæ, Аркъауты Джульетæ** æмæ **Черчесты Хъасполатæн**. Бирæ азты Буроны скъолайæн разамынд лæвæрдта **Сырхауты Аллæ**, Алагиры районы ахуырады управленийы йæ хæстæ бæрнонæй æххæст кодта **Тотиты Зарæ**. Сæхиуыл æнауæрдгæйæ зонындзинæдты фæндагыл цыдысты æмæ ног фæлтæрты кодтой сæ фæстæ фæллойы ветерантæ **Дзебысаты Зарæ, Джыгкайты Инессæ, Будтуты Фатимæ, Хуырымты Зæринæ, Кодзырты Оля, Гуыриаты Светланæ** æмæ **Солтанты Ларисæ.** Мурасты Риммæ æмæ Черчесты Хъасполат сты Уæрæсейы Журналистты цæдисы уæнгтæ, Хъасполат ма у Æмбалты Цоцкойы премийы лауреат дæр, Риммæ та – журнал «Мах дуг»-ы премийы лауреат. Кæцы уæлдæр ахуыргæнæндон нæ хæсдзæн йæ сæр бæрзонд ахæм рауагъдонтæй? Азæй-азмæ куыд къаддæргæнгæ цæуынц, афтæ фидардæр кæны сæ хæлардзинад, лæгæй-лæгмæ фембæлынæн арæх нæ вæййы фадат, фæлæ телефонæй кæрæдзимæ бадзурынц, фæфæрсынц сæ царды хабæрттæй. Æххæст кæнынц, ахуыры рæстæг сæ Джыккайты Шамил цæуыл ахуыр кодта, цы сын фæдзæхста, уыдæттæ:

– Шамил нæм тынг бæрзонд æвæрд уыд, царды нын бирæ цыдæртæ амыдта. Йæ лекцитæм-иу æнхъæлмæ кастыстæм, йæ дзуринæгтæ ма йын фыссын дæр хъæуы, уый дæриу нæ айрох, ахæм цымыдисдзинад нæм æвзæрын кодта. Диссаджы адæймаг уыд, – æнкъардæй йæ мысы йæ кæддæры студент Мысыкаты Белæ.

Фæндзай азы фæстæ та ногæй фембæлдысты уæды рауагъдонтæ, фæцин кодтой, сæ мысинæгтæ фæкодтой кæрæдзийæн. Ирон зæххыл зонындзинæдтæ, æвзаджы рæзт æмæ хъомыладмæ уал азмæ цы 'вæрæн бахастой, уый тых та фидæны фæлтæрты 'хсæн макуы байсысæд.

ХУЫБИАТЫ Ларисæ,
къамтæ ист сты МЫСЫКАТЫ Белæйы архивæй

Рохæн æвгъау

Йæ ном æнустæм баззайдзæн

ГÆБÆРАТЫ Ильяйы 100 азы кадæн

Ирон музыкалон аивадмæ стыр бавæрæн чи бахаста, уыдонæй иу уыд зындгонд композитор ГÆБÆРАТЫ Гаврилы фырт Илья. Йæ райгуырдыл 1 сентябры сæххæст 100 азы. Уый у зынгæ ирон композитор, музыкалон-æхсæнадон архайæг æмæ ахуыргæнæг, Цæгат Ирыстоны АССР-йы Композиторты цæдисы фыццаг секретарь, 1987-1991 азты – УСФСР-йы аивæдты сгуыхт архайæг (1976), ССР Цæдисы Композиторты цæдисы уæнг. Йæ номимæ баст у национ симфонион, оперон æмæ камерон вокалон музыкæйы равзæрд æмæ рæзт. Уый у, ирон æвзагыл фыццаг бирæактон оперæ «Азау»-ы фыццаг ирон романстæ æмæ симфонион уацмысты автор. Ноджы ма 13 симфонийы, 5 оперæйы, камерон æмæ вокалон музыкæйы бирæ уацмысты, спектаклтæ æмæ кинонывты музыкæйы автор.

Гæбæраты Ильяйы сфæлдыстад у ирон профессион музыкæйы ирддæр сыфтæн сæ иу. Ирон аивады рæзт æнæ уымæй зын рахатæн у. Йæ аивадæн ис бæрзонд бынат оперон, симфонион, вокалон музыкæйы. Композитор йе сфæлдыстады æппæты разæй æвдисы, ирон адæмон музыкæйы хъæздыгдзинад æнувыд кæй у, уый. Иннæмæй та, ныры дуджы истори тынг кæй æнкъары, уый. Гæбæраты Илья йе сфæлдыстад сывонд кодта дзыллæты хорзæхæн.

Гæбæрайы-фырты уацмыстæн сæ мидис баст у æнкъарæнты арæзтимæ. Номдзыд композиторы сфæлдыстады бæрæг дары уый, æмæ, композитор цы жанрты фыста, уыдон кæй сты алыхуызон. Се 'хсæн ис оперæтæ, симфонитæ, романстæ, вокалон циклтæ, вокалон-симфонион поэмæтæ, оркестры сюитæтæ, рапсодитæ, музыкæ спектаклтæм, кинонывтæм. Зындгонд куыд у, афтæмæй Гæбæраты Илья цыфæнды жанрмæ дæр куы бавнæлдтаид, уæддæр бæрзонд профессион æмвæзадыл æххæст кодта йæ куыст...

Гæбæраты Гаврилы фырт Илья райгуырд 1926 азы 1 сентябры Хуссар Ирыстоны, Сахизары хъæуы. Ахуыр кодта Жрияйы хъæуы, Сахизарæй æртæ километры æддæдæр. Ахуыр кæнынмæ афтæ бæллыд, æмæ алы бон дæр ахæм дард фæндагыл цæуынмæ нæ зивæг кодта, уæлдайдæр та – зымæгон. Райдайæн скъола каст куы фæци, уæд Гæбæраты бинонтæ 'рцардысты Цхинвалы, цæмæй сывæллæттæн фадат уа сæ ахуыр адарддæр кæнынæн. Ам райдыдта музыкæйыл ахуыр кæнын, аивадон кърды архайын.

Йæ фыццаг музыкæйы ахуыргæнæг уыд зынгæ ирон музыкант, æхсæнадон архайæг, фольклорист, композитор Галаты Барис. Илья йæхи стыр амондджыныл нымадта, Ирыстоны культурæйы номдзыд архайджытимæ кæй фембæлд, уымæй. Уыдон уыдысты композитор, музыкалон фольклор æмбырдгæнæг Галаты Барис æмæ нывгæнæг, этнограф Туганты Махарбег. Сæ фæрцы бацыд ныв кæнынмæ дæр æмæ музыкæмæ дæр.

Фæстæдæр Галаты Барис Ильяйы бакодта «Симд»-мæ кусынмæ.

Илья уый фæстæ фидарæй, æнæдызæрдыгæй, равзæрста музыканты фæндаг. Галайы-фырты разамындæй райста музыкалон грамотæ æмæ 18-аздзыдæй ссис оркестры разамонæг. Хæст куы фæци, уæд 1945 азы бацыд Ленинграды консерваторийы цур музыкалон училищæйы теоретикон-композиторон хайадмæ. Училищæ каст фæуыны фæстæ та 1949 азы Гæбæрайы-фырт бацыд консерваторийы фыццаг курсмæ. Йе 'нтыстджын ахуыры тыххæй иста П. Чайковскийы номыл стипенди. Йæ рагон бæллиц уыд национ оперæ «Азау» саразын, разныхас ын ныффыста, ахуыр ма куы кодта, уыцы рæстæджы, фæлæ йæ кæронмæ фæуын фæстæдæрмæ аргъавта.

Гæбæраты Ильяйы сфæлдыстады зынгæ бынат ахсынц симфонион уацмыстæ. 1960 азы ныффыста «Ирон симфони», æмæ йæ Мæскуыйы консерваторийы стыр залы ацагътой (дирижер П. Ядых). Ацы симфонийæн хорз аргъгонд æрцыд, æмæ уый ссис композиторы симфонион хуыз арæзныны фæндагыл æхсджиаг къæпхæн.

60-æм æмæ 70-æм азтæ бæрæггонд сты, куыд композиторы сфæлдыстадон сæрæнддзинадæй. Уый бирæ музыкæ фыссы драмон спектакльтæм, уыдонимæ «Медея», «Макбет», «Сæрмæт æмæ йæ фыртæ», «Тугæйдзаг чындзæхсæв», «Антигона» æмæ æндæртæ. Илья егъау æмæ бæркаддджын куыст бакодта кинонывты музыкæйыл «Чермен» æмæ «Цард»-мæ. Уыцы азты зæрдиагæй архайы ирон фольклорон æрмæг æмбырд кæныныл дæр.

Композиторы сфæлдыстады оперон жанры уацмыстæ ахсынц сæйраг бынат. Уый у 5 бирæактон оперæйы автор. 1966 азы композитор фæстæмæ бахъавыд оперæ «Азау»-ыл бакусынмæ, 1968 азы та уыд йæ премьерæ Цæгат Ирыстоны музыкалон-драмон театры нæ агъуысты сценæйыл. Алчидæр нæ зонгæ у Гæдиаты Секъайы уацмыс «Азау»-имæ, дыууæ уарзæгой уды Азау æмæ Таймуразы трагикон хъысмæтимæ. Уыцы тæригъæддаг уарзондзинад Гæбæраты Илья адæмы 'хсæнмæ рахаста оперæйы хуызы. Ам Азауы сыстад рагон æгъдæуттыл ныхмæ æмæ тох кæны йæ амондыл. Гæбæрайы-фырт фыста: «Æз нæ байгом кодтон Америкæ оперон жанры, фæлæ тынг хæстæг æмæ æнцонæй банкъардтон мæ хъайтарты зæрдæйы фæлгонцтæ æмæ сæ рæстдзинады цауты райрæзт». Ам лирикон æмæ драмон эпизодтæ аивгонд цæуынц цардыуаджы хуыздæр нывтæ – хортæй, кæфтытæй, æгъдæуттæй, ирон рагзаманты комулæфт чи арæзы, уыдонæй. Оперæйы музыкæ æнцон æнкъарæн у хъусджытæн.

1972 азы Гæбæраты Илья бавнæлдта оперæ «Олланæ»-мæ. Либретто ныффыста композитор йæхæдæг. Сюжет дæр арæзт цæуы рагзаманты цаутыл, фæлæ музыкалон комулæфт у нырыккондæр, речитатив æмæ мелоди цæуынц иу рæстæджы. Фæлæ уæддæр мелодитæ æвдыст цæуы национ айзæлд. Йæ сæйраг темæ у сылгоймаджы бартыл тох зæронд дуджы. Ацы оперæйы хор у драмон цауты сæрмагонд архайæг, æмæ ныр кæны хъайтарты иудзинад адæмимæ.

Иннæ оперæ «Керменисттæ»-йы сюжеты бындуры æвæрд æрцыдысты Цæгат Кавказы æцæг цаутæ, большевикон къорды архайдимæ бастæй советон хицаудзинад Цæгат Кавказы куыд æрфидар, уыцы революцион цаутæ. Жанрон æрдзмæ гæсгæ ацы оперæ у героикон-патриотон, музыкæ дзы æвдыст у ирд национ ахорæнтæй.

Æртыккаг симфони (1976 аз) у Гæбæраты Ильяйы бæрзонддæр æмæ æнтыстджындæр симфони, «Испанийы мидæг» Гарсиа Лоркæйы антифашистон æмдзæвгæтыл. Симфонийы сæйраг хъуыды у тыхмийы ныхмæ 'рлæууын. Композитор иу æмæ дыууæ хатты нæ дзырдта, Лоркæ йæ уарзон поэт кæй у, уый, æмæ йæ бафидар кодта музыкалон цыртдзæвæнæй.

Кафыны темæйыл вариациты æртытиваг фæзынд у «Дыккаг рапсоди» оркестрæн, йæ музыкæмæ гæсгæ акафыд Адырхаты Светланæ Мæскуыйы. Гæбæраты Ильяйы сидт рапсодийы жанрмæ баст уыд авторы тырнындзинадимæ, нацийы музыкалон хуыз ныффыссынимæ. Ирон музыкалон фольклорæн характерон героикæйы, лæгдзинады, тызмæг эпикон стырдзинад æмæ зæрдиаг кафджыты фæлгонцтæ систы сæйраг цыппар рапсодийы дæр. Сфæлдыстадон, рафæлгъауинаг зæлынц композиторæн адæмон уарзон мелодитæ «Ханты цæгъд», «Зилгæ» (Фыццаг рапсоди), «Æфсати» (Дыккаг рапсоди), «Нартон симд» (Æртыккаг рапсоди).

Æппæт сфæлдыстадон фæндагыл дæр вокалон музыкæмæ нæ лæмæгъдæр кæны композиторы цымыдисдзинад. Чи зоны, уый у, Ильямæ арф зонындзинадтæ кæй ис æмæ æмхиц кæй у поэзимæ, уый аххос. Иннæмæй та зарæгæн йæ бон у зæрдæйы уавæртæ къæрцхъусдæр æмæ æвæрæзддæр æвдисын. Ирон композиторæй бирæтау Гæбæраты Илья дæр йе 'ргом аздæхта номдзыд Хетæгкаты Къостайы сфæлдыстадмæ æмæ фыссы романстæ йе 'мдзæвгæтыл: «Джуг-тур», «Къæвда бон», «Æнхъæлмæ кæсын».

Гæбæрайы-фырт йæхæдæг йе 'ддаг бакастæй диссаджы æнгæс уыд Хетæгкаты Къостаимæ, композитор йæ царды дæргъы хъавгæйæ каст ивгъуыд бонтæм. Йе 'ддаг бакастмæ гæсгæ уыд сагъæсхуыз, цыма йæхæдæг фæзынд Нарты каджыты сыфтæй æмæ алы бон дæр мæт кодта йæ адæмы зын историон вазыгджын хъысмæтыл.

Композитор æдзухдæр зæрдиагæй куыста кинонывтæм музыкæйыл дæр. Уый ныффыста музыкæ 10 кинонывмæ, мелодийы руадзы фæкарздæр кодта нывты уысмты драматизм, равдыста хъайтарты хъуыдытæ æмæ æнкъарæнтæ. Стыр ахадындзинад ис Гæбæраты Ильяйы зарджытæн «Мæ зарæг-Ирыстон», «Лирикон», «Фæцæуын дæм», «Авд зарæджы сабитæн», Расул Гамзатовы æмдзæвгæтæм гæсгæ вокалон цикл æмæ æндæртæн.

Гæбæраты Илья амард 1993 азы, æмæ йæ бавæрдтой Дзæуджыхъæуы Намысы аллейы, фæлæ йæ рухс ном цæргæйæ баззайдзæн ирон музыкалон аивады азфысты. Уый хуызæн композитортæй фæззæгъынц: «уыдонæн вæййы райгуырæн бон, фæлæ мæлæты бон – никуы».

ЦХУЫРБАТЫ Жаннæ

Цардæй ист хъуыдытæ

Зæххыл сывæллонæй хæзнадæр ничи æмæ ницы ис.

Фæрсын хорз у – чи нæ фæрсы, уый нæ зоны.

Йæхи искæй зæрдæхудтæй чи хъахъхъæны, уымæй гуыры адæймагдзинад.

Чи нæ зоны, уый хъæрддæрæй дзуры.

Алчидæр йæхи цардæй цæры, фæлæ йын хъуамæ æхсæнады уагыл уа.

Æнæниз адæймаг рынчины рис кæронмæ нæ банкъардзæн. Йæхи рис дзы куыд æрбайрох вæййы, уыйау æм кæсы.

Ницызонæг — алцызонæг.

Зæрæдты удты рис æрыгæттæ банкъарынц, сæхæдæг куы базæронд вæййынц, æрмæстдæр уæд.

Къоста йæ уд байтыдта ирон адæмы хъысмæтыл.

Къоста махæн, ирон адæмæн, хорзæй у алцыдæр, алчидæр.

Къостайы ном хъуыдыгæнгæйæ, ирон адæймаг хъуамæ ма рох кæна йе 'взаг, фыдæлты фарн æмæ сæ цардыуаг.

Ницызонæг — зондамонæг.

Цалынмæ иронæн иронау дзурын дæр нæ зонын худинаг суа, уæдмæ тæссаг уавæры уыдзæн не 'взаг.

Чи ницы зоны, уый бирæзонагмæ фаутæ хæссы.

Цард æнхъæлцауæй у. Адæм дæм куы ницыуал æнхъæл уой, уæд сæм нымады дæр нал дæ.

Ирон мыггаг хæсгæйæ, иронау дзурын дæр чи нæ зоны, уый ирон нæу!

Ирон уæвын зын у. Францы зындгонд ахуыргонд Жорж Дюмезиль дис кæны, скифтæ, сæрмæттæ æмæ аланты дунеæмбарынад, зондахаст æмæ сæ адæмон сфæлдыстад бахъахъхъæнын ирæтты бон куы баци, уыыл. Абон уыцы цардуаджы чи фæцуды, уыдон ирон æвзаг уайтагъддæр ирæттæй фæцух кæнынц, æмæ æндæр æвзæгтыл дзурын райдайынц. Уыцы рисæй фæрынчын сты гуырдзиаг, мæхъхъæлон, кæсгон æмæ, æндæр адæмтыл чи бафтыд, уыцы кæддæры ирæтты цот. Абон дæр уыцы низæй рынчын сты иуæй-иу ирæттæ, æмæ иронау нал дзурынц.

ЦГЪОЙТЫ Хазбийы чиныг «Ирон æвзаг у нæ истори æвдисæг, нæ фидæн аразæг»-æй

Нæ фыдæлты æгъдæуттæ

Сывæллон хæдзары зæд у

Сывæллон, дам, хæдзары зæд у, зæгъгæ, фæзæгъынц. Æмæ, æцæгæйдæр, ныккæсут ма авдæны сывæллонмæ, æгасæй дæр цæст æмæ уд, удыкъæртт нæу æгасæй дæр…

О, куыд сыгъдæг у, куыд сыгъдæг! Йæ цæстыты, цыма, дзыхъхъырд арвы цъæх æмæ дзæм-дзæмы суадæттæ æрбынат кодтой. Цин æмæ амондæй тыбар-тыбур кæнынц. О, суадоны донæн дæ банызин, фæлæ æгæр цæхджын разынди мæ зæрдæйы уарзт, æгæр цæхджын та дойны кæны! Йæ авдæны тъæпæнтæ йын суæгъд кæн, æмæ, цыма, сæууон æртæхдзæст дидинæг хурмæ райхæлди, афтæ райхæлдзæн дæ зæрдæ дæр. О, уыцы æнæниз, æвæлмон цæстытæ! Хъазæд уæ цинамонд, цалынмæ уæ цард йæ цырвæй нæ фæхъæстæ кæна, уæдмæ.

О, куыд зæрдæисгæ, зæрдæскъæфгæ у алцыдæр гыццылæй! Уæрыччытæ, сæныччытæ, родтæ уалдзыгон хуры фæлмæн хъарммæ куы ракæлынц, куы схъилдымтæ кæнынц. Мадæл хъазы фæдыл хъазы лæппынтæ куыд ныхал вæййынц, æмæ сæ сæ мад куы фæхъахъхъæны, уæд та?! Сæ сæрыл сыфсыфгæнгæ адæймагыл æрбауадзы йæхи, ныцъцъецъелæг вæййы хæлафы фæдыгыл.

Бирæтæ царды зилахары куы бахауынц, сæ сæртæ куыройы цалхау куы разилынц, уæд сæ тыхстæй сæ сабидугмæ здæхынц, кувæндонмæ цæуæгау. Уый сатæг суадонæй сæттынц сæ дойны, уый сатæг суадонæй сыгъдæг кæнынц сæхи. Сывæллæттæ ма, дам, куы фестиккам, зæгъгæ, ныттæхуыдытæ кæнынц, уæд цæрын базониккам. Фæлæ æнæрæдигæ дуне нæй. Рæдигæ кæй кæнæм, æнтыстытæ дæр нын уымæн вæййы. Уæлахиз дæр уымæн кæнæм. Адæймаг, дам, йæ рæдыдтытыл ахуыр кæны. Æмæ ныр, зæгъæм, ногæй рацæрæн куы уаид, уæд срæст кæникам нæ зæронд рæдыдтытæ, фæлæ та ног рæдыдтытæн æнæ 'руадзгæ нæй. Сæйрагдæр се 'нæруадзынмæ, се срæст кæнынмæ тырнындзинад у.

Адæймагæн йæ амонд йæ ныхыл фыст кæй нæу, халонау йæ уæны кæй нæ кæсы æмæ йæ ныхыныв развæлгъау кæй нæ зоны, æвæццæгæн, цардæн йæ хорздзинад дæр уымæн у, стæй – нæ амонд дæр. Афтæ нæу, уæд нæм ницы тырнындзинад уаид, нæ уаиккам афтæ цардбæллон, афтæ тынг нæ кæрдид нæ зонд, нæ зæрдæты монц, афтæ цæхæрсыгъд нæ кæнид æмæ нын нæ дæттид уæлтæмæн. Уæдæ алцыдæр йæ рæстæгыл кæнын хъæуы, алцыдæр йæ афоныл бæззы. Сабийы æвзалмон цард цард нæма у, цалынмæ йæ цард йæ цырвæй нæ фæхъæстæ кæны æмæ адæмы хъæр æмбарын нæ райдайы, уæдмæ.

Сывæллон, дам, сыгъдæг фыссæн гæххæттæй уæлдай нæу. Цы йыл ныффыссай, уый йыл баззайдзæн. «Нæ», зæгъгæ, дам, куы сдзуры, йæхи 'мбарын та уæд райдайы. Фæлæ уыцы «нæ» цæмæй хæххæй ма ахиза, уый тыххæй сывæллонмæ фидар фæлæуын хъæуы. Гайлаг родæй бæрæг у, къодах йæ фыцгæ цæфæй. Цы байтауай, уый æркæрддзынæ. Бæлас талайæ тасы. Ацы æмбисæндтæ адæмы куырыхон зондыл, фæлтæрддзинадыл дзурæг сты фыдæлтыртæй. Уыдонæн та рæдийæн нæй. «Лæппуйæ рæдийаг нæ вæййы æвзæр», – уый та уын Къоста...

Сывæллон йæ тæккæ тæлфыныл, йæ тæккæ змæлыныл куы вæййы, уæд абухгæ æрсдонæй уæлдай нæу. Æрсдон та цалынмæ исты къæдзæхы фæхсыл сæмбæлы, уæдмæ йæ ныхарæзт нæ ивы. Къæдзæхыл йæ ных куы фехалы, уæддæр æрсдонæй баззайы, ноджы фезнæтдæр вæййы. Йæ туг йæ зондыл кæмæн фæуæлахиз, уыйау, куырмæджы тындзæгау тындзы. Йæ рыхынæй кæмттæ арауынц. Æвæццæгæн, сывæллон дæр афтæ у: йæ цымыдисдзинад æй цы къуымы нæ фæныхсын кæндзæн, иу ахæм нæй. Иу цæсты хуынкъ дæр ын æнæсгæрст нал баззайы. Сæгъæй уæлдай нæу. Уымæн дæр йæ сæфтджытыбын æхсызгæрдæг уыдзæн, уæддæр цыдæр дæрзæг кæрдæджы иугай хæлттæм йæхи фæивæзы къæрдиуы былæй былмæ, ахауынæй дзы тæссаг вæййы, афтæмæй.

Бирæтæ сæ сывæллæттыл хъæр кæнынæй ныффæсус вæййынц. Нæ сæры магъз, дам, нын рауагътой, слæхъуг кодтой.

О, гормæттæ! Хъæртæй, схъиудæй нæ фæфос кæндзынæ. Цы нымæт, дам, цæгъдай, уый хъуынджындæр кæны. Хъæр хъæрæй нæ сысы, дур дурыл куы ныццæвай, дойнаг дур, уæд фæстæмæ схъиуы. Арвы цæлхъытæм дæр адæймаг фыццаг фесхъиуæгау кæны, стæй сыл куы сахуыр вæййы, уæд æм нал фæхъуысынц, нал фæхъырынц. Фæстагмæ йын арвы нæрын фынæйы хос дæр свæййы.

Ис алкæмæ дæр цæмæдæр цыдæр зæрдæргъæвддзинад, курдиат. Мæнæ, фæныы норст цæхæр куыд басхъауай, афтæ йæ басхъауын хъæуы, цæмæй хурæргом фæуа. Уый фæстæ йыл æхснифтæ æркал, цæмæй арт схæцца. Арт куы сцырен уа, уæд къодæхтæ, былдзæвæджытæ æнæхъæн къала-бæлæстæ дæр аныхъуырдзæн. Афтæ сывæллон дæр. Йæ зæрдæ цæмæ райы, цы уарзы, уыл куы фæцалх уа æмæ йын æхсызгондзинад куы дæтта, уæд æй цыдæр æнæкъола митæм нал æвдæлдзæн! Æмæ ма, куы базона, йæ хъуыддæгтæ кæмæндæр æхсызгон сты, уый, уæд æй бынтон нал бауромдзынæ. Æхсæнады цардхъомысæн дæр йæ бындур сывæллæтты фидар бындурæй райдайы. Мæнг бындурты гæнæхтæ, мæсгуытæ ничи амайы. Рафæлдæхдзысты.

Бинонтæ, сыхбæстæ, скъола – уыдоны хорздзинадæй арæзгæ у сывæллоны хорздзинад дæр.

Куыд æдылы, дам, уыдтæн, мæ арт бауазал, дæ удæй арт цæгъд, æмæ дуртæм дзурæгау – дæ ныхæстæ. Æгомыгæс, къæрттæй цъула не 'ппарынц. Амоныс сын, уæд чи рæхцгæ кæны, чи алырдæм джихтыл схæцы. Ницы сæ цæстытæ ныццæхсынц, мыдисдзинады, хъуыдыйы зынг сæ никæй цæстыты судзы. Æрмæст уынгмæ сæ цæстытæ ныццæвынц, рудзгуытæй атæрхæттæвæвонг, цыма сын исчи исты хорздзинæдтæ уырдыгæй æрбадæттдзæн. Нырмæ дæр, дам, æдылы уыдтæн, цæуыл мæ уд хæрын кодтон. Ныр сæудæджерыл фæхæст дæн æмæ цардæй къæртт æппарын, царды ад базыдтон. Цыма хур дæр калмау, йæ хæрв аппæрста æмæ мæ хуыздæр тавын райдыдта, афтæ мæм кæсы. Нæ! Дойнаг дуртæ хæссын æнцондæр у. Афтæ, гъе!

Уый та дын, скъолайы дзæвгар рæстæг чи акуыста, ахæм ахуыргæнæджы хъуыды.

Æмæ лидзынц скъолатæй, уæлдайдæр та – нæлгоймæгтæ. Афтæмæй та ныртæккæйы вазыгджын рæстæг скъолаты уæлдай тынгдæр нæлгоймаджы фидар зонд, фидар зæрдæ, фидар къух, фидар удыхъæд хъæуынц. Нæ сагсур, нæ гуыппырсар, нæ саджыфисынтыл амад фæсивæдæй, бирæтæ бæзæртты, горæты уынгты тигътыл сæ фæткъуытимæ, æргъæвст цъиутау, зыр-зыр кæнынц, сæ зæрдæты дон уадзынц. Сæ цард асламыл ауæй кодтой, фæлæ уыйхыгъд туджы аргъыл базар кæнынц. Фæлæ сын уый нæ баххæст кæндзæн сæ цухтæ, сæ къахыртæ. Арв фæздæгæй сафынц, афтæмæй куыд æхсызгон хъæуынц сæ хъарутæ нырттæккæйы царды зилахары.

Афтид зонындзинæдтæй ахуыргæнæг ахуыргæнæг нæма у. Ахуыргæнæг, фыццаджыдæр, у хъомылгæнæг. 30-40 азы хуызон удгоймаджы дæм куы ныккæсой, уæд уый зон, æмæ сæ алчидæр йæхирдыгонау йæхион домы. Куыроймæ иу нукыл дон куыд цæуа, се 'ппæтмæ дæр ахæм хуызы кæсæн нæй. Алкæмæн дæр ис йæхи туг, хицæн удыхъæд, хицæн ахаст. Алкæй зæрдæмæ дæр сæ ссарын хъæуы хицæн фæндаг.

Уæдæ сывæллонæн асайæн нæй. Æмæ йæ разы æппæты фыццаг де 'цæг цæсгом куыдæй равдисай, дæхицæн кад кæнын куыд базонай, уый дæр дын афтæ кад кæндзæн. Зын у сывæллоны зæрдæ ссарын, фæлæ дыл йæ зæрдæ иу хатт фæхудти, зæгъгæ, уæд сæрибар дæ, зæрдæ, дам, судзины бынæй ссарди, зæрдæ, дам, судзины бынæй схъахти...

Нæ ахуыргæнæг, нæ хъомылгæнæг Дзаттиаты Дзаххотты чызг Раисæ нын бирæ зонд, бирæ зæрдæйы хъарм бахардз кодта. Скъола каст куы фестæм, уæд нын йæ бон зæгъын уыдис: «Фæрнджынæй, амондджынæй цардуы фæндæгтыл цæут, мæ хуртæ, адæмы уарзгæйæ». Фæлæ, скъолайы къæсæрæй куы рахызтыстæм, уæддæр нæ алкæй цардвæндагыл дæр тыхстис. Æз æмдзæвгæтæ фыссын, уый куы базыдта, уæд мын мæ мыртæ бамбар кæнын кодта, фыссæг Цæгæраты Максиммæ, дам, дæ скæнон, æмæ дын сæ фена (Максим уæд Фысджыты цæдисы сæрдар уыд, цыдæр хион дæр ын æййæфта). Æз мæ фыстытыл не 'ууæнддыттæн, фæлæ мæ ахуыргæнæджы зæрдæхудт райсынæй фæтарстæн æмæ сразы дæн. Æфсæрмытæгæнгæ, ныгъуылдтытæгæнгæ бацыдтæн йемæ Максимы кусæн бынатмæ. Абон дæр мæ рох кæны...

Уæдæй нырмæ Терчы бирæ дон аивгъуыдта, æмæ, чи зоны, исчи зæгъа, зæгъгæ, кæддæры хъуыддæгтæ цы ног кæны. Фæлæ адæймагдзинад, рæстдзинад алы рæстæджы дæр иу сты, сæ бындур фæуой, нæ зæронд кæнынц. Зæххыл æрмæст иу адæймагдзинад ис, иу рæстдзинад. Мæхи кой та æрмæст уымæн кæнын, æмæ, адæймаг йæхи удыл цы базайы, уым рæстдзинад фылдæр вæййы.

Куыст, куыст æмæ куыст! Уæдæ цасфæнды куы фæдзурæм, уæддæр адæймаг йе 'рвылбоны удуæлдай тухæнæй у. Йæ хорздзинæдтæ уымæй рабæрæг вæййынц. Амонд зæххæй сисгæ у, æрмæст æм æргуыбыр кæнын хъæуы. Мæнæн мæ фыдыфыд мæ къухты фыццаг рувæн ныссагъта, стæй та Къостайы «Ирон фæндыр» ахуыр кодтам! Афтæ куы нæ уыдаид, уæд Къостайы зæрдæйы тугæй фыст тухæн æз афтæ тынг нæ бамбæрстаин, мæ зæрдæйы афтæ тынг нæ ныхъхызтаид.

Къам ист у гом информацион фæрæзтæй

Бирæ ныййардджытæ сæ цотыл æгæр аудынц. Зæнæджы зæнæг, дам, зæнæджы магъз у, зæгъгæ, сæ æгæр буцауыр кæнынц. Сæ къух узал доны дæр никуы атулынц, къуы дзаг узал дон сæ хæдзарыл никуы бакалынц, дæлгоммæ къус уæлгоммæ никуы сфæлдахынц. Райгуырæн бонтæ, куывдтæ, чындзæхсæвтæ сын фæкæнынц хъомылæй дæр. Куыст дæр, дам, байлафдзысты, сæ ранмæ куы ахæццæ уой, уæд. Афтæмæй сæ зонд хомфыхæй баззайы, мæнæ дзулыцъар тагъд артыл куыд абурачъи вæййы, мидæгæй та хыссæйæ куыд баззайы, афтæ. Цардхъом нæ вæййынц, афтæмæй Хуыцауæй бонсæйæн фæкæнынц, бинонтæй – къæбæрсайæн. Алыхуызон фыдгæнджытæ сæ рауайы. Сæ ныййарджытæ ма сæ рустæ хæрдмæ бæргæ фæхафынц, фæлæ байрæджы вæййы...

Сывæллон, авдæны сывæллон. О, куыд сыгъдæг дæ, куыд сыгъдæг! Ахуысс уал æвæлмонæй, уæддæр дæ тагъд цард йæ цырвæй фæхъæстæ кæндзæн. Дæ зæрдæйы норст цæхæрæй дæ цæстыты ссудздзæн хъуыдыйы арт. Адæмы хъæр æмбарын райдайдзынæ, цæрды мæт дæ бацæудзæн, æмæ уæд де 'ппæт цардыл фæхæст уыдзынæ.

Сывæллон, авдæны сывæллон, сыгъдæг фыссæн гæххæттæй уæлдай нæу. Цы йыл фыст æрцæудзæн хорзæй, уый та хистæртæй арæзгæ у: йæ ныййарджытæй, йæ ахуыргæнджытæй, махæй не 'ппæтæй дæр.

АБАЙТЫ Эдуард

Спортивон фидиуæг

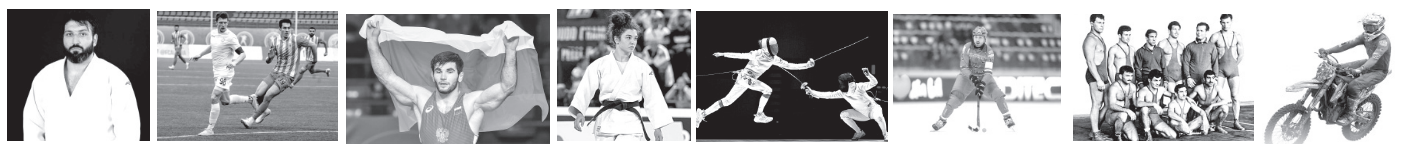

Хъæбысхæст

Турнир – Дзæуджыхъæуы

Абон æмæ райсом (5-6 сентябры) Дзæуджыхъæуы Хъуылаты Бадзийы номыл спортивон галуан «Манеж»-ы уæгъдибар хъæбысхæстæй цæудзысты «Хæдарцаты æфсымæрты Кубок» рамбулынил дунеон турниры ерыстæ.

Турнир цæуы æртыккаг хатт æмæ дзы архайынц æстдæс бæстæйы 180 богалы. Уæрæсейы регионтæй уæлдай ерысты хæцынц: Инди, Болгари, Венгри, Израил, Монголи, Македони, Австрали, Греци, Итали, Молдова, Азербайджан, Таджикистан, Узбекистан, Белорусси, Словаки, Сомих æмæ Казахстаны богæлттæ.

Абон бæрæггонд æрцæудзысты, райсом кæронбæттæны 1-аг бынатыл чи тох кæндзæн, уыцы богæлттæ. Ноджы ма ерыс кæндзысты, 3-аг бынæттыл тохмæ чи рацæудзæн, уыцы богæлттæ.

6 сентябры сбæрæг уыдзысты ерысты 10 уæзы 1-3-аг бынæттæ чи бацахсдзæн, уыцы богæлттæ.

Уымæй уæлдай ма 6 сентябры сбæрæг уыдзæн абсолютон уæзы 1-аг бынат рамбулæг дæр.

Турнир, куыд амæй размæ, афтæ та ацы хатт дæр, æнæмæнг, рауайдзæн цымыдисаг.

БАСКАТЫ Уырызмæг

Хъомылад

Хæдахуыр кафджытæ

Битарты Данæ бирæ нæма рацард, йæ чысылæй фæстæмæ уарзы кафын, æмæ уыимæ баст дуне. Къорд азы йын фæлтæрдджын хъомылгæнджытæ кафты сусæгдзинæдтæ ʼргом кодтой сывæллæтты ансамбль «Фидæн»- ы, фæстæдæр та, хъуыстгонд сывæллæтты кафджыты ансамбль «Дети гор»-ы.

Цардбæллон æрыгон чызг йæ зонындзинæдтæ нæ хæлæг кæны, рæдауæй сæ архайы, йæхицæй кæстæр чи у, уыцы сабитæн раттынил. Сæ сыхы сывæллæттæ йæм куы бахатыдысты, кæфтытæ ма нын сæвæр, уæд ын йæ зæрдæ уымæй балхæдтой. Техникон фæрæзтæ амал кæнын сæ нæ бахъуыд, телефоны цавæрфæнды мелоди дæр ис ссарæн, хæдзæртты ʼхсæн уæрæх кæрт та сын сценæ баивта. Репетицитæ кæнæн зал дæр сæ нæ бахъуыд, бонызхъæд сæ нæ хъыгдардта æмæ сабитимæ цыбыр рæстæгмæ къорд кафты бацæттæ кодта. Сæйраг- дæр та уый у, æмæ йæм сывæллæттæ райгæйæ кæй цыдысты, сæ кæстæрыл цæуы æрмæст цыппар азы. Сыхы лæппутæ тынгдæр велосипедтæ æмæ футболæй хъазынмæ здæхт сты, ацы хатт уыдон дæр хъазуатонæй бавнæлдтой концертмæ цæттæ кæнынмæ.

Æмæ мæнæ ралæууыд уыцы бон. Ног сарæзт æнæном хихъæппæрисадон къорды уæнгтæ рагагъоммæ фехъусын кодтой Дзæуджыхъæуы Леоновы уынджы æхсæзæм хæдзæртты кæрты ахуыргæнæг алыхуызон кæфтытæ бахаста. «Симд», стæй уырыссаг æмæ ныркон кæфтытæ сценикон костюмты нæ акодтой, кæмдæрты-иу кафгæйæ дæр фæкъуыхцы сты, ма гыццылтæ сты, æмæ мын зынгомау уыд семæ архайын, афæллайынц, хъазын сæм цæуы. Аулæфынц, æмæ та кафт ахуыр кæнынмæ рахизæм, – йæ хъуыды райхæлдта, кафты

цæрджытæн, сæ концертмæ сæ кæй хонынц, уый:

– Сæ курдиатæй нын барухс кодтой нæ зæрдæтæ, равдыстой, сæрддæргъы сæ цæуыл сахуыр кодта, уый. Кæй сæ бацæттæ кодта, уый тыххæй Данæйæн ныййарджыты номæй зæгъын бузныг, – зæгъы, кафджыты къорды уæнг **Куыдзиаты Тамикы** фыды мад **Жаннæ**. Æмæ кæд, сæ репертуар егъау нæ уыд, уæддæр æм сæ фæлæ уæддæр, хъихъæппæрисадон артистты концерты рæстæг сæ алыварс дуне цы цардæфсæст æнкъарæнтæй уыд дзаг, уыдонæй ма дзæвгар рæстæг не сцух сты:

– Цы дæтты уый сабитæн? Кæнынц ныфсхаст, адæмы размæ рахизынæн та уый, æнæмæнг, хъæугæ миниуæг у. Се ʼнкъарæнты рохтыл хæцын куы сахуыр уой, уæд сæм тас æмгæрон нал цæудзæн. Ныр дуне нырма йæхицæн дæр æхххæстæй кæмæн нæма раргом, уыцы хæрзуд чызг – **Битарты Данæ.** Ныридæгæн бархийæ хорздзинад кæй тауы йæ алыварс, уый та ууыл дзурæг у, æмæ нæ рæстæджы дæр кæй ис, цард рæсугъддæр кæнынил чи архайы, ахæм рæзгæ фæлтæры минæвар.

ХУЫБИАТЫ Ларисæ, авторы ист къам

Зæйæгойты дуне

Хæрзад хойраг — неси

Фæстаг рæстæг селекцийы сыгъзæрин фонды несийы стæм мыггæгтæ парахат кæнын райдыдтой халсарты хуыздæр куыстгæнджыты æхсæн. Æмæ уый хуымæтæджы нæу. Неси у, аргъ кæмæн нæй, ахæм хойраджы продукт. Уымæй уæлдай ма йæм ис бирæ хосгæнæн миниуджытæ дæр.

Ботаникон равзæрдмæ гæсгæ неси у хъармуарзаг зайæгой. Йæ зæнг цалдæр метры ахилы фæйнæрдæм. Йæ райгуырæн бæстæ та у Астæуккаг Ази. Фæлæ ныртæккæ неси кæм нæ зайын кæнынц, ахæм паддзахад нæй. Суанг ма Уæрæсейы хуссайраг районтæй дарддæрæй-дарддæр цæуы цæгатмæ.

Ахæм уазал рæтты пайда фæкæнынц сæрмагонд агротехникон мадзæлттæй æмæ несийы тагъддæр цæттæгæнæн мыггæгтæй.

Ахуыргæндтæ куыд сбæрæг кодтой, афтæмæй неси диссаджы хъæздыг у хæлцады продукттæй. Зæгъæм, сæкæр дзы ис 10-15 процентытæ. Хъуаг нæу аскорбины туагадæй дæр. Уый та адæймаджы организм хъахъхъæны алыхуызон хæцгæ низтæй. Уæдæ витаминтæ Р æмæ Р1 та цармы хус кæнын нæ уадзынц.

Несийы руаджы хойраг хуыздæр батайы, алыхуызон буаргъæдты ивындзинад нывыл кæнын райдайы. Фолийы туагад æмæ витамин Р фесафынц тугдадзинты сæртæгдзинад, туджы æлхъывдад бæлвырд фæхуыздæр вæййы. Каротин, ароматон иугæндтæ, минералон буаргъæдтæ, уæлдайдæр æфсæйнаг æмæ крахмал несийы вæййы — 08 процентыты, клетчаткæ æмæ дзы витамин А кæй ис, уый руаджы цæстæй хуыздæр уынын райдайæм, хæцгæ низтæ фесæфынц. Уымæй уæлдай ма адæймаджы куыстхъомдзинад дæр фæфылдæр вæййы, уæнгрог æмæ йæм æнæниздзинады æнкъарæнтæ фæзынынц.

Бирæтæ, æвæццæгæн, нæ зондзысты, несимæ хосгæнæн миниуджытæ кæй ис, уый. Хистæр кары адæмтæн æй фæамонынц, сæры магъзы æмæ зæрдæйы тугдадзинтæ хъыгдард куы вæййынц, уæд. Тынг пайда у сывæллæттæн дæр. Хъуыддаг афтæ у, æмæ йæ дыргъты æфсæйнаджы æнцонтайæн цæхххытæ кæй ис, уый руаджы неси хорз æхххуыс кæны зæрдæйы тугдадзинты системæйы, уыргты, игæры, чысыл туджы низтæ фесафынæн. Дзæбæх кæны геммороый, сæры рыст банцайы. Уымæй уæлдай, адæймаджы иумæйаг æнкъарындзинад хуыздæр кæны, йæ ахаст хъæлдзæгдæр вæййы.

Ныхас несийы канд хосгæнæн миниуджытыл нæу. Куыд зонæм, афтæмæй ацы хойраджы продукт мыды хуызæн хæрзад вæййы цæттæйæ. Фæззæджы бур неситæ дуканиты куы фенут, уæд сæ балхæнынмæ ма зивæг кæнут. Уымæн æмæ неси у æнæниздзинады хос. Цас дзы фылдæр хæрат, уыйас цардхъомдæр уыдзыстут.

БЕСЛЕХЪОТЫ Ирæ, дохтыр

Дзырдбыд

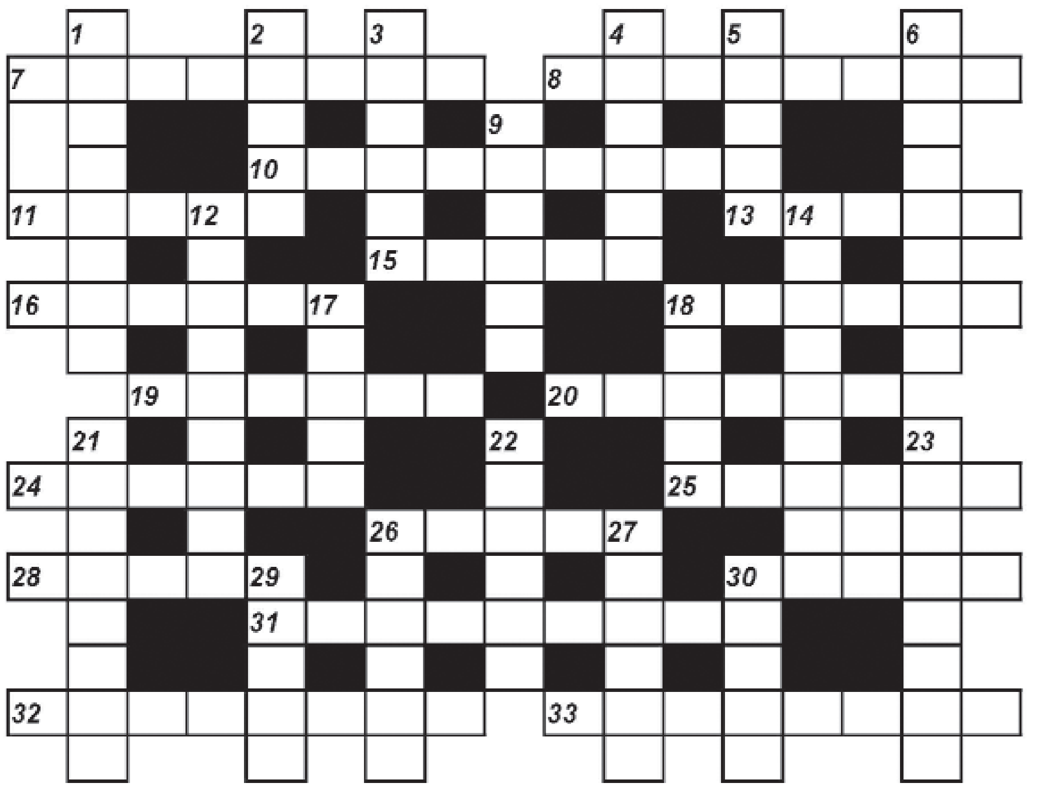

ФÆРСЫРДÆМ: 7. Халсар. 8. Лопъо, дастсæр. 10. Къуырма. 11. Хор ставд ссадæй, бæгæныйы баззайæццаг. 13. Нæлгоймаджы ном. 15. Тымбылæг. 16. Зындгонд уырыссаг композитор. 18. Хъæддаг цæрæгой. 19. Æнæгъдау, æнæфсарм. 20. Паддзахад Европæйы. 24. Нард, ставд. 25. Хъуыдыйады хай. 26. Адæмыхатт Фæскавказы. 28. Сечъынаты Ладемыры роман «Батъарайы ком»-ы архайæг. 30. Картæты æмбырдгонд. 31. Аразæн æрмæг. 32. М. Лермонтовы драмæ. 33. Зайæг кæрдæг, хор.

БЫНЫРДÆМ: 1. Хæрынæн бæзгæ зайæгой. 2. Хуым цæхæрадоны. 3. «Авд хо»-йæ иу. 4. Ирон фыссæджы ном. 5. Хуыйæн машинæйы хай. 6. Хъæбатыр. 9. Адджинаг. 12. Алцы йæхимæ ласæг, давæг. 14. Афæдздзыд сæгъ. 17. Къæдзæх. 18. Холлаг. 21. Уæрæсейаг адæмыхатты минæвар. 22. Сылгоймаджы рон. 23. Кусарты хай. 26. Сæумæрайсом. 27. Агъуыст. 29. «... гæды мыст нæ ахсы» (æмб.). 30. Хуылфыдзаума.

Дзуаппытæ 29 августы мыхуыргонд дзырдбыдæн

ФÆРСЫРДÆМ: 7. Бохъхъыр. 8. Æрмæфтау. 9. Цапуал. 11. «Сагъæс». 12 Зæрватыкк. 16. Ангара. 17. Æхсныф. 18. Уæдæртт. 21. Бæркад. 23. Уарзон. 27. Магадан. 29. Рекорд. 30. Бæмбæг. 31. Хæрæгсаст. 35. Уддзæф. 36. Тæрных. 37. Анакондæ. 38. Бæдæйнаг.

БЫНЫРДÆМ: 1. Тонагæнæг. 2. Ахъаз. 3. Архив. 4. Зæвæт. 5. Фæрак. 6. Бадæгчызг. 10. «Лæгау». 11. Скъæтт. 13. Арфæ. 14. Багратион. 15. Астрономи. 19. Дадæг. 20. Рæуæд. 22. Комдзæф. 24. Ронбаст. 25. Президент. 26. Къæнцылар. 28. Адæг. 31. Хæдон. 32. Æмгар. 33. Самбо. 34. Тæгæр.

Бакæс, базон

Райдиан меридиан

Райдиан меридиан Гринвичи меридиан дæр цæмæ гæсгæ хонынц?

1675 азы англисаг къарол Карл Дыккаджы указмæ гæсгæ, Лондонмæ ʼввахс цæрæн бынат Гринвичы чи фæзынд, уыцы астрономон обсерваторийæ хъуамæ пайда кодтаиккой рæстæг бæлвырд кæнынæн, стæй денджызы ленк кæнынæн хъæугæ стъалыты, Хур æмæ Мæйы координаттæ хынцынæн.

Фæстæдæр обсерваторийы куысты хæсты нымæц фæфылдæр. 1884 азы Дунеон меридианон конференцийы уынаффæмæ гæсгæ, Гринвичы астрономон обсерваторийыл цæуæг меридианæн географион дæргъвæтиндзинæдтæ бæлвырд кæнын æмæ тæлмон рæстæг нымайынæн раттой райдиан меридианы ном.

Ныртæккæ астрономон обсерватори Гринвичы нæй. Ивгъуыд æнусы Гринвичæй Лондоны микрорайон кæй рауад æмæ ацы æууæл астрономон цæстдард æхххæст кæныны хъуыддаг кæй къуылымпы кодта, уыдæттæ нымайгæйæ, 1953 аз обсерватори раивтой Гринвичæй хуссар-скæсæнæрдæм 70 километры æддæдæр ран æрбынæттонуæвæг, XV æнусы арæзт Херстмонсойы галуанмæ.

Егъаудæр кратер

Зæххы уæлцъарыл егъаудæр метеоритон кратеры диаметр æмæ йæ арф цас у, стæй йыл цал азы цæуы?

Баззайæг метеоритон буаргъæд кæм ссардæуыд, æппæт ахæм кратертæй егъаудæр у АИШ-ы штат Аризонæйы æрбынæттонуæвæг Барринджеры кратер. Нывыл уавæры баззайæг 200 метры æрфæн кратеры диаметр хæццæ кæны 1200 метрмæ. Кратеры кæрæттæ алыварс быдыры уæлæ 50 метры бæрзæндмæ схызтысты. 1891 азы кæй ссардтой, уыцы амынд астрономон объектыл алыхуызон бæрæггæнæнтæм гæсгæ цæуы 25-50 мин азы. Кратер цы метеориты æрхауды фæрцы сæвзæрд, уый уæз уыд 10 мин тоннæйы бæрц.

Æрмæджытæ ист сты гом информацион фæрæзтæй

РЕКЛАМÆ, ХЪУСЫНГÆНИНÆГТÆ

Металлоизделия: ворота, двери, навесы из лексана, металлоконструкции любой сложности. Тел.: 8-928-928-88-24.

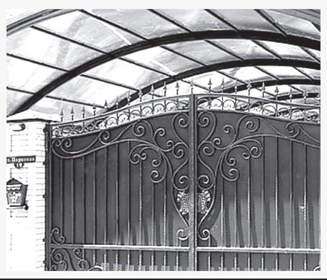

Покраска ворот компрессором, не снимая ворот. Тел.: 8-918-706-65-15 (Казбек).

Кладка каминов, мангалов, отопительно-жаровочных комплексов, осетинских печей под газ и под дрова. Гарантия работы – 30 лет. Работают профессионалы. Тел.: 8-988-830-81-12 (Ирбек), 8-928-484-24-58 (Хамиц).

Газет "Рæстдзинад"

хицæн адæймæгтæ, куыстуæттæ, кооперативтæ, алыхуызон фирмæтæ, кинотеатртæ, клубтæ æмæ салонтæй асламдæр æргътæй исы алыхуызон хъусынгæнинæгтæ — бæрæгбæттæ, куывдтæ, чындзæхсæвтæ æмæ райгуырæн бонты фæдыл арфæтæ, тæфæрфæстæ, мысæн бонты æрмæджытæ, рекламæ, уыимæ — газеты радон, науæд та хæстæгдæр номыртæм.

КУСГÆ БОНТÆ — къуырисæр, дыццæг, æртыццæг, цыппæрæм, майрæмбон (9 сахатæй 18 сахатмæ).

25-67-03

Номыры радхæссæг редактор — **Хъойбайты Галинæ.**
Дизайн: 1-аг æмæ 2-аг фæрстæн — **Рубайты Нелли;**
3-аг æмæ 4-æм фæрстæн — — **Гуыцмæзты Зæринæ.**
Корректортæ: 1-аг æмæ 4-æм фæрстæн — **Дзоцъиты Тамарæ;**
2-аг фарсæн — **Гаглойты Наташæ;**
3-аг фарсæн — **Кæлухты Фатимæ.**

"Рæстдзинад" цæуы къуыри 5 хатты

Газет уадзы РЦИ-Аланийы Мыхуыр æмæ дзыллон коммуникациты комитет.

Газет регистрацигонд æрцыд Бастдзинады, информацион технологитæ æмæ дзыллон коммуникациты къабазы архайдмæ цæстдарды федералон службæйы РЦИ-Аланийы управленийы 2023 азы 10 октябры (регистрацион номыр ПИ № ТУ 15-00162)

Сæйраг редактор ФИДАРАТЫ Юрий

Сæйраг редакторы исæн уат – 25-96-27.

Сæйраг редакторы хæдивæг: **Бутаты Эльзæ – 25-63-19.** Бæрнон нымæрдар: **Гапбаты Алетæ – 25-91-89.** Шеф-редактортæ: **Касаты Батрадз – 25-93-74, Абайты Эдуард – 25-99-33.** Рауагъды редактор: **Гæззаты Фатимæ – 25-96-16.** Сæйраг бухгалтер: **Дойаты Ленæ – 25-94-19.** Уацхæсджытæ: **Саутæты Тамилæ, Татьяна Шеходанова** (къамисæг) – **25-96-31, Баскаты Уырызмæг – 25-91-88, Гугкаты Жаннæ – 25-96-50, Дедегкаты Зæлинæ – 25-94-57, Хъойбайты Галинæ – 25-90-54, Хæмыцаты Морис – 25-93-68, Хуыбиаты Ларисæ – 25-96-31.** Сайты редактор: **Хозиты Дзерассæ – 25-90-54.** Рекламæйы хайады сæргълæууæг: **Бызыккаты Земфирæ – 25-67-03.** Корректортæ – **25-93-36,** компьютерон цех – **25-93-97.**

➢ Нæ газетæй ист æрмæгæй æндæр мыхуырон рауагъды пайдагонд куы цæуа, уæд хъуамæ, æнæмæнг, бæрæггонд уа, "Рæстдзинад"-æй йæ кæй систой, уый.
➢ Фыстæджытæ, къухфыстытæ, къамтæ æмæ нывтæн рецензи нæ дæттæм, стæй сæ автортæм дæр фæстæмæ не ʼрвитæм.
➢ Газеты цы æрмæджытæ рацæуа, уыдонил бæрндзинад хæссынц сæ автортæ.
➢ Рекламæ æмæ хъусынгæнинæгты тыххæй "Рæстдзинад"-ы редакци йæхимæ бæрндзинад нæ исы.

Редакци, рауагъдад æмæ типографийы адрис: 362015, РЦИ-Алани, г. Дзæуджыхъæу, Къостайы проспект, 11. Мыхуыргонд цæуы акционерон æхсæнад "Ирыстон-полиграфсервис"-ы

Офсетон мыхуыр 1.88 мыхуырон сыфы. Газет цæуы къуыри фондз хатты. Индекс 53901. Тираж 2530. Заказ № 973. Мыхуырмæ хъуамæ фыст æрцæуа – 18.00. Мыхуырмæ фыст æрцыд – 18.00.

Email: rastdzinad@mail.ru
Сайт: www.rastdzinad.ru